

Az ÁSZ Bulgakov teherautóján

PUBLICISZTIKA - LXIV. évfolyam, 9. szám, 2020. február 28.

Az MTA kutatóhálózata tavalyi elcsatolásának egyik indoka az volt, hogy az Akadémia és intézetei pazarlóan kezelték azt a vagyont, amit rájuk testáltak.¹ Nosza meg is bízták az Állami Számvevőszéket (ÁSZ) – vagy az ÁSZ meghallotta az idők szavát és a megelőző években elvégzett MTA-ellenőrzések után ismét felkérte saját magát –, hogy vizsgálja meg a KH egységeinek gazdálkodását. A vizsgálatok befejeződtek, és az ÁSZ sajtóértekezleten ismertette az eredményeket.²

Alább az MTI, valamint az ÁSZ közleményeit idézem, de kivételesen a kihagyásokat nem jelölöm:³ „(Az egyik ÁSZ-vezető) beszámolója szerint tíz kutatóközpont nem biztosította megfelelően a közvagyon megőrzését. Három kutatóintézet nem rendelkezett szervezeti és működési szabályzattal, négy kutatóintézetnél nem került sor a törvényi előírások szerinti számviteli szabályozások megalkotására, két kutatóintézetnél pedig nem gondoskodtak megfelelően a gazdálkodási jogkörgyakorlók nyilvántartásáról.” Az egyes jelentések végigolvasásakor olyan elrettentő bűnökre derül fény, mint a hiányos aláírásminták beküldése vagy a beadási határidők be nem tartása, mintha az ÁSZ-ban soha nem hallottak volna a minden más szervezetben „hiánypótlás” címszó alatt lefolytatható méltányos eljárásokról. A legsúlyosabb vétséget elkövetett egységben pedig „a vagyongazdálkodásra vonatkozó alapvető szabályozást sem alakították ki, ezért ott az ÁSZ az illetékes irányító szervhez fordult”.

Lássuk, miben volt vétkes ez az alábbiakban „Intézet” néven hivatkozott egység. „Az Intézetnek a vagyongazdálkodására vonatkozó alapvető szabályozása nem került kialakításra, ezáltal a vagyon megőrzésének és védelmének alapfeltételei nem voltak biztosítva, a vagyongazdálkodása nem volt átlátható, elszámoltatható. Ezzel az intézet nem biztosította a közvagyon megőrzését, ami kockázatot jelentett a kutatási közfeladatok célszerű ellátására.”

Nagyon súlyos vád ez, még akkor is, ha a jelentés végén beillesztett ún. „értelmező szótár” (!) éppen a „közvagyon” terminus magyarázatát felejtí el megadni, noha az „állami vagyon” és annak használója, kezelője stb. magyarázata szerepel benne, sőt az „MTA vagyon” is. Ez utóbbiak ugyanis létező és valóságos, törvényekben rögzített jogtárgyakra utaló fogalmak, szemben a „közvagyonnal”, amelyről sem az államháztartási törvény, sem más jogszabályok nem rendelkeznek. 2007 óta a KH vagyona ugyanis sem nem „közvagyon”, sem nem állami vagyon, hanem az MTA mint köztestület tulajdona, ami önmagában sajátos helyzetbe hozza az ÁSZ ellenőrzési eljárásait. Az ÁSZ egyik főembere a nyegle válaszával, miszerint a KH egységei „közpénz felhasználásával közfeladatot látnak el”⁴, a közvagyon kérdését nem tisztázta, viszont így az ÁSZ magára húzta például az állami megrendelésekből élő összes út- és vasútépítő stb. vállalkozás, egyházi tulajdonú kórház, iskola, egyetem jövőbeni vizsgálatát is. Kíváncsian várjuk az új ellenőrzések garmadáját.

De lássuk tovább az ítélet kifejtését. „Az ellenőrzés célja annak megállapítása volt, hogy az Intézet vagyongazdálkodása során érvényesült-e az átláthatóság és elszámoltathatóság. Az Intézet vagyongazdálkodásának 2016-2018. évi szabályozása nem volt szabályszerű, a vagyon megőrzésének alapfeltételei nem voltak biztosítva.

Az Intézet az ellenőrzött időszakban *nem rendelkezett Szervezeti és működési szabályzattal*, ezáltal nem kerültek kialakításra a vagyongazdálkodáshoz kapcsolódó felelősségi és hatáskörök, azaz nem teremtette meg a szabályszerű vagyongazdálkodáshoz szükséges alapvető szervezeti és szabályozási feltételeket. Az Intézet *számviteli politika hiányában* nem alakította ki a szabályszerű könyvvezetés és vagyongazdálkodás alapvető számviteli kereteit. Így nem biztosította annak szabályozási feltételeit, hogy az éves beszámolót

a törvényi követelményeknek megfelelő bizonylatok és szabályszerű, megbízható könyvvezetés támassza alá. Az eszközök és források leltározási és leltárkészítési, valamint értékelési szabályzata hiányában az Intézmény nem határozta meg a számviteli törvényi előírások végrehajtásához és az éves beszámoló mérlegének alátámasztásához szükséges követelményeket. Fentiekkel nem teremtette meg a valós, megbízható beszámoló és a vagyon védelmének feltételeit, amely indokoltá teszi a vagyon védelmében szükséges számvevőszéki intézkedéseket.”

A súlyos következtetésekre az igazgató igyekezett válaszolni, de ezeket a gyenge próbálkozásokat az ÁSZ visszakézből lesöpörte az asztalról:

1) „Az Intézet igazgatója észrevételében jelezte, hogy nem ért egyet a jelentéstervezet azon megállapításával, hogy az Intézet nem rendelkezett Szervezeti és működési szabályzattal (továbbiakban: SZMSZ) a 2016-2018. időszak vonatkozásában. Ennek alátámasztására kifejtette, hogy az I. számú adatfeltöltés során ugyan tévesen az aláírás nélküli pdf formátumú SZMSZ került feltöltésre az adatszolgáltatási felületre, de rendelkeztek a dokumentum hiteles változatával és a hiba korrigálására észrevételéhez mellékelve *megküldte a 2016-2018. évekre vonatkozó aláírt és hiteles SZMSZ-t*. Tájékoztatott az Intézet igazgatóját, hogy az EL-1618-001/2018. iktatószámú adatbekérő levélben kértük az Intézet 2016-2018. időszakban hatályban lévő SZMSZ-ének átadását. Az adatbekérő levélben hangsúlyoztuk, hogy aláírt és hiteles dokumentumok átadását kérjük. A 2019. július 19-én kelt teljességi és hitelességi nyilatkozattal alátámasztott módon ennek ellenére az Intézet csak aláírás és bélyegző nélküli dokumentumot töltött fel az adatszolgáltatási felületre, amelyet észrevételében is elismert. A 2019. július 19-én kelt teljességi és hitelességi nyilatkozatában az átadott dokumentumok, adatok hiánytalanságáért és hatályosságáért teljes felelősséget vállalt. Az Állami Számvevőszék az ellenőrzési megállapításait az ellenőrzési adatszolgáltatás során *a részére törvényi határidőben rendelkezésre bocsátott hiteles dokumentumokra alapozva fogalmazza meg*. Fentiekre tekintettel az észrevételt nem fogadtuk el, a jelentéstervezet módosítása nem volt indokolt.”

Világos? Ismétlem: világos??? Hiába van neki hiteles papírja bármiről: ha egyszer elsőre nem azt küldte el, fellebbezésnek helye nincs, a golyó általi halál ítélete vissza nem vonható. Panasszal tessék Kafkához fordulni, aki tudvalevőleg nem a Számvevőszéken dolgozott. De még nincs vége.

2) „Az Intézet igazgatója észrevételében jelezte, hogy nem ért egyet a jelentéstervezet azon megállapításával, hogy az Intézet nem rendelkezett a 2016-2018. időszak vonatkozásában Számviteli politikával, eszközök és források leltárkészítési és leltározási szabályzatával (továbbiakban: Leltározási szabályzat), valamint az eszközök és források értékelési szabályzatával (továbbiakban: Értékelési szabályzat). Ennek alátámasztására kifejtette, hogy az I. számú adatfeltöltés során ugyan tévesen az aláírás nélküli word formátumú Számviteli politika, Leltározási szabályzat és Értékelési szabályzat került feltöltésre az adatszolgáltatási felületre, de rendelkeztek ezen szabályzatok hiteles változatával és a hiba korrigálására észrevételéhez mellékelve *megküldte azok 2016-2018. évekre vonatkozó aláírt és hiteles változatát*. Tájékoztatott az Intézet igazgatóját, hogy az EL-1618-001/2018. iktatószámú adatbekérő levélben kértük az Intézet 2016-2018. időszakban hatályban lévő Számviteli politikájának, Leltározási szabályzatának és Értékelési szabályzatának átadását. Az adatbekérő levélben hangsúlyoztuk, hogy aláírt és hiteles dokumentumok átadását kérjük. A 2019. július 19-én kelt teljességi és hitelességi nyilatkozattal alátámasztott módon ennek ellenére az Intézet csak aláírás és bélyegző nélküli dokumentumokat töltött fel az adatszolgáltatási felületre, amelyet észrevételében is elismert. A 2019. július 19-én kelt teljességi és hitelességi nyilatkozatában az átadott dokumentumok, adatok hiánytalanságáért és hatályosságáért teljes felelősséget vállalt. Az Állami Számvevőszék az ellenőrzési megállapításait az ellenőrzési adatszolgáltatás során *a részére törvényi határidőben rendelkezésre bocsátott hiteles dokumentumokra alapozva fogalmazza meg*. Fentiekre tekintettel az észrevételt nem fogadtuk el, a jelentéstervezet módosítása nem volt indokolt.”

Tanulság: az ÁSZ nem a valóságra kíváncsi, hanem a törvényi határidőre. Ha addigra nincs itt a papír, a

lefejezés érvényes. Szinte látom, ahogy az ÁSZ gonosz varázslóként dörzsöli a kezét: „Húha, de jó! Nincs aláírva, lepecsételve! Akkor most átváltoztathatom őket mind békává!” És aztán jön az utolsó kéjes tördőfés:

3) „Az Intézet igazgatója az 1. és 2. pontban tett észrevételére visszahivatkozva kijelentette, mivel az Intézet az ellenőrzött időszakban rendelkezett a jogszabályok által előírt szabályzatokkal és az abban szereplő adatok hitelesek és teljeskörű információt tartalmaznak, ezért az Intézet biztosította a valós, megbízható beszámoló és a vagyon védelmének feltételeit. Továbbá kijelentette, hogy az Intézet igazgatójaként biztosította a szabályszerű vagyongazdálkodáshoz szükséges alapvető szervezeti és szabályozási feltételeket, kialakította a szabályszerű könyvvezetés és vagyongazdálkodás alapvető számviteli kereteit, valamint meghatározta a számviteli törvényi előírások végrehajtásához és az éves beszámoló mérlegének alátámasztásához szükséges követelményeket. Tájékoztatuk az Intézet igazgatóját, hogy az 1. és 2. pontban foglalt észrevételei elutasítására tekintettel a jelentéstervezet további, az észrevétel 1. és 2. pontjában vitatott megállapításokon alapuló megállapításainak és következtetéseinek módosítása sem indokolt. Fentiekre tekintettel az észrevételt nem fogadtuk el, a jelentéstervezet módosítása nem volt indokolt.”⁵

Magyarán hiába minden kegyelmi kérvény: ha egyszer mind a golyó általi halál, mind a lefejezés a törvényes határidőben megtörtént, már lekésted a kegyelemből életfogytiglanra való konvertálást. Az ÁSZ a hiánypótlás, a méltányosság, az igazság fogalmait nem köteles ismerni. Náluk ez van felírva a kapura: „Ki itt határidőn túl belépsz, hagyj fel minden reménnyel!” Jöhet a NAV, a rendőrség meg az ügyészség, hogy a vezetőszárra vett hulladékot agnoszkálja.⁶

A hajdani Népi Ellenőrzésnek az ÁVH által varrt régi egyenruhából a rövid átmenet után ÁSZ-jelmezbe bújt engedelmes csinovnyikjai pedig felülnek a teherautókra, és Woland által megbabonázva kényszeredetten, de teli torokból éneklük városszerte a szabályszerű vagyongazdálkodásnak az elnökük által szerzett háromstrófás indulóját „a jelentéstervezet módosítása nem volt indokolt” refrénnel, míg csak be nem futnak Sztravinszkij professzor klinikájára, ahol majd kikezelhetik őket a mindenki más számára nyilvánvaló kényszerképzeteikből.

[1] „Egyszerre van jelen a pazarlás és a hiány is. Illetve rengeteg helyen párhuzamosságok alakultak ki hasonló kutatásokban vagy hasonló területeken, amelyet nyilvánvalóan megint csak a pazarlás kategóriába lehet tenni.” Nacsa Lőrincnek, a KDNP vezérszónokának a felszólalása a KFI tv. parlamenti vitájában 2019. június 12-én.

2 <https://asz.hu/hu/legfrissebb-jelentesek/lezarult-11-mta-kutatointezet-kutatokozpont-ellenorzes-e>

<https://asz.hu/hu/jelentesek/osszes-jelentes-sorszam-szerint> (20023-20036 közötti sorszámokon)

https://index.hu/gazdasag/2020/02/21/megoriztek-e_vagyonukat_az_akademiai_kutatointezetek_az_asz-na_k_van_is_nincs_is_valasza/

Jegyezzük meg, kik vállalták a jelentések bemutatását és indoklását: Holman Magdolna, az ÁSZ főtitkára, és Nagy Imre, az ÁSZ felügyeleti vezetője.

3

<https://magyarnemzet.hu/gazdasag/akademiai-kutatokozpontok-vagyonmegorzeset-vizsgalta-a-szamvevos-zek-7805237/>

4

<https://magyarnemzet.hu/gazdasag/akademiai-kutatokozpontok-vagyonmegorzeset-vizsgalta-a-szamvevos-zek-7805237/>

5 Az ÁSZ két munkatársa a vizsgálat ügyében személyesen is kiszállt az Intézetbe, de a határidő után

kiegészítve beküldött dokumentumok eredeti példányait nem kívánták megtekinteni.

6 Az érintett központok, intézetek a honlapjukon kiadott közleményükben egymás után cáfolják az ÁSZ állításait, pl.

<https://tk.mta.hu/hirek/2020/02/a-tarsadalomtudomanyi-kutatokozpont-nyilatkozata-az-allami-szamvevoszek-jelenteserol>; <https://www.renyi.hu/hu/hir/a-renyi-intezet-nyilatkozata-az-asz-jelentessel-kapcsolatban>; <https://btk.mta.hu/aktualis/1384-a-bolcseszettudomanyi-kutatokozpont-nyilatkozata-az-allami-szamvevoszek-altal-kozvetett-jelentesrol.html>;

<http://www.krtk.mta.hu/hirek/eszrevetelek-az-allami-Szamvevoszek-jelentesere-vonatkozosan-A-Magyar-Tudomanyos-Akademia-kutatokozpontjai-es-kutatointezetei-vagyongazdalkodasanak-ellenorzese-MTA-KRTK/318/>

Az MTA maga is kiadott egy rövid és szelíd, de ironikusan is olvasható közleményt.

https://mta.hu/mta_hirei/a-magyar-tudomanyos-akademia-kozlemenye-110369